

GENT IN 1871

4 januari : Door de afschaffing van de belasting op het zout (wet van 15 mei 1870) is de prijs van het zout gedaald van 30 centimes tot 12 centimes per kg.

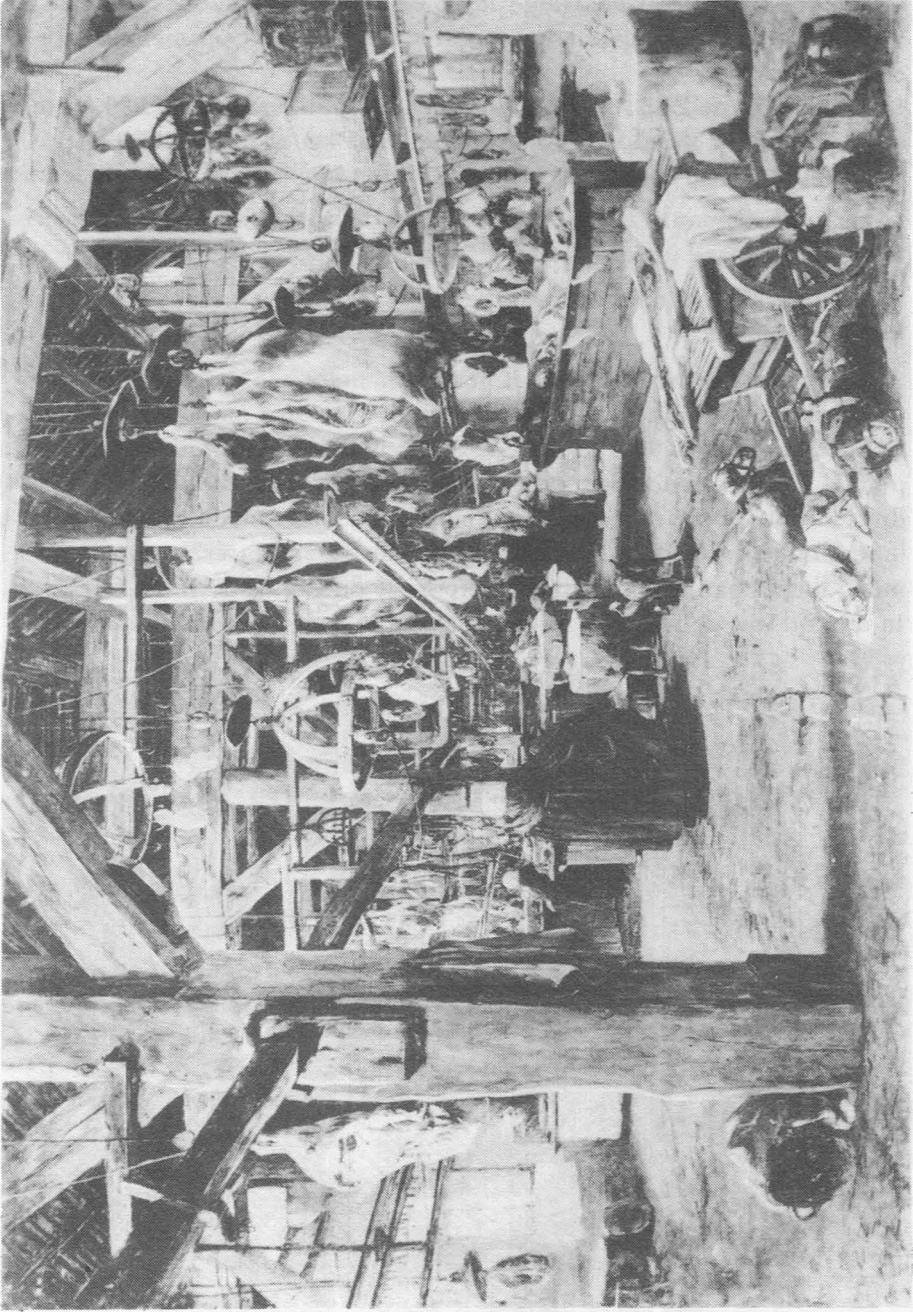
In 1870 heeft de Zonder Naam voor een totaal bedrag van 8 183,82 fr. uitgedeeld aan behoeftigen, waaronder 3 951 kg. brood, 41 049 kg. steenkolen, 7 960 kg. aardappelen, en verder nog dekens, hemden, enz.

16 januari : Ondanks een strenge bewaking zijn vijf Franse geïnterneerden er in geslaagd uit de Citadel te ontsnappen.

26 januari : De ongehuwden van de klassen 1864 tot en met 1866 zijn binnengeroepen.

10 februari : In verband met het petitionnement aan de koning ten voordele van de vrijheid van de Kerk en de volledige onafhankelijkheid van de Paus schrijft *Le Bien Public* : "Ou bien il faudrait dire que Léopold II n'est pas sincère en pratiquant le catholicisme ou bien il faudrait lui attribuer une dose d'intelligence tellement médiocre qu'elle le rendrait incapable de rien comprendre aux grand intérêts séculièrement abrités par la souveraineté temporelle du vicaire de Jésus Christ". In die tijd was de pers veel heviger dan nu in haar beoordeling. Zo had

“Het groot Vleeshuis te Gent” van A. Heens.

de liberale pers ook de vorst bekritiseerd, nadat hij na de eerste parlementsverkiezing in 1870 een katholiek had aangeduid om de nieuwe regering te vormen.

13 februari : De gemeenteraad besluit een bedrag van 4000 fr. te zenden naar Parijs voor de hulp aan Belgen, die te Parijs weerhouden zijn en in grote nood verkeren. Tevens besluit de gemeenteraad het Klein Vleeshuis, dat was ondergebracht in de oude Weverskapel in de Korte Dagsteeg te sluiten.

In 1449 begon men met de bouw van het Groot Vleeshuis om een eerste houten Vleeshuis te vervangen. In 1595 werd het Klein Vleeshuis gebouwd bij de Kouter, gebouw, dat in 1822 werd afgebroken. Dan werd het Klein Vleeshuis ondergebracht in de Weverskapel. Nadat in 1857 het slachthuis was geopend besloot de gemeenteraad op 17 april 1858 de verkoop van vers vlees aan huis toe te laten. Hierdoor verminderde natuurlijk de verkoop in de beide vleeshuizen, maar voornamelijk in het Klein Vleeshuis. In 1867 waren van de 24 stallen in het Klein Vleeshuis slechts veertien verhuurd aan samen acht slaggers en bedroeg de opbrengst 1 350 fr. In 1871 was deze opbrengst gedaald tot 900 fr. Bij de slaggers in het Klein Vleeshuis ontmoeten we geen enkele bekende naam. In het Groot Vleeshuis waren in 1871 nog 65 stallen verhuurd aan 27 slaggers. Hiervan heeft de stam Van Loo nog zestien stallen in pacht, de stam Van Melle dertien stallen, de Deynoodt en de Minne elk drie stallen. De opbrengst van het Groot Vleeshuis bedroeg in 1871 8675 fr; de vismarkt bracht 3500 fr op. Na het sluiten van het Klein Vleeshuis op 1 januari 1872 werd de Weverskapel gebruikt als hal voor de verkoop van voedingswaren en dit tot 1882. Daarna werd de zaal omgebouwd voor het Eden-teater. Hierover later meer. (zie "La Chapelle des Tisserands" in Pages d'Histoire Locale deel I door Prosper Claeys).

20 februari : De Koormaatschappij heeft gisteren een uitgang in onze stad gedaan ten voordele van de te Parijs noodlijdende Belgen. De zangers zaten in open rijtuigen, en waren vergezeld van de fanfare-maatschappij van de Gentse Vlasfabriek. De zuivere opbrengst beliep 1802,95 fr., bedrag dat aan de ambassadeur te Parijs zal worden bezorgd.

1 maart : De Duitse troepen zijn heden Parijs ingetrokken. De Franse soldaten, die in België geïnterneerd zijn, zullen op 9 maart naar hun land terugkeren. In de Citadel te Gent verbleven nog 300 Fransen.

12 maart : Op de markt was slechts weinig boter, ze werd verkocht

tegen meer dan vier frank per kg. De reden : de boter werd opgekocht om ze naar Parijs te zenden.

17 maart : Een bijzondere trein samengesteld uit een berline, twee diligences en twee foergons is eergisteren naar de Pruisische grens vertrokken om er de gewezen keizer van Frankrijk af te halen, die rond één uur van nacht door Gent naar Oostende is gereisd om naar Engeland te vertrekken.

19 maart : Friture. Mme. Veuve Fritz se recommande à sa nombreuse clientèle pour sa bonne friture. On trouvera chez elle des gaufres, beignets et pommes de terre frites. Son établissement est situé presque en face de l'église de St. Pierre. Son enseigne est "Au doyen de la friture."

21 maart : De herbergiers van de omgeving van het Sint-Pietersplein protesteren tegen het feit, dat de wafelkramen op de foor ook bier verkopen. Het college beslist de verkoop van bier op de foor te verbieden.

22 maart : We vernemen, dat Viollet-le-Duc (1814-1879), de hersteller van een aantal gebouwen in Frankrijk, onder meer de kathedraal Notre Dame te Parijs, de stad Carcassonne, de kathedraal te Amiens en de kerk van Vézelay en de schrijver van het werk Dictionnaire raisonné de l'architecture française du 11° au 16° siècle, door het college

STAD GENT.

BERICHT.

Het College van Burgemeester en Schepenen

Bericht zijne bestuuren dat de Gemeenteraad, gelet op het onderzoek de commodo et incommodo gedaan van 2 januari laatst tot 2 februari loopende maand, en welk aan geene opmerkingen aanleiding gaf, besloten heeft, in zijne zitting van 15 dezer, te rekenen van 1 januari 1872, het klein vleeschhuis, Korte Dagstege, zal gesloten worden.

Gedaan ten Stadhuize, den
16 Februari 1871.

Graaf DE KERCHOVE.
De Gemeente Secretaris,
C. WAELBROECK.

Le Collège des Bourgmestre et Echevins

Informe ses administrés que le Conseil Communal, vu l'information de commodo et incommodo ouverte du 2 janvier dernier au 2 février courant, et qui n'a donné lieu à aucune observation, a décidé de supprimer, à partir du 1 janvier 1872, la petite boucherie établie rue Courte du Jour.

Fait à l'Hôtel de Ville, le
16 février 1871.

Comte DE KERCHOVE.
Le Secrétaire Communal,
C. WAELBROECK.

van burgemeester en schepenen is gevraagd om samen met Pauli en Hofman, de stadsarchitect, de inwendige herstelling van het stadhuis te bestuderen.

25 maart : Een delegatie van de Handelskamer van Gent heeft te Brussel met de minister van Openbare Werken en de minister van Buitenlandse Zaken een onderhoud gehad over het kanaal van Terneuzen.

28 maart : In 1871 waren er meer dan vijftig stakingen. We kunnen enkel de voornaamste behandelen; de overige zullen we enkel vermelden.

28 maart : staking bij Kaminski wegens loonsvermindering.

29 maart : staking bij l'Escaut wegens slechte grondstoffen.

3 april : staking bij l'Escaut : wevers eisen loonsverhoging.

5 april : staking bij Desmet en Dhaenie : vragen loonsverhoging.

8 april : staking bij De Leener : vragen loonsverhoging.

10 april : staking bij Vincent. Na de ingebruikneming van nieuwe machines vragen de wevers loonsverhoging. De staking zal eindigen op 21 april met 45 centimes opslag per 100 meter. Op een stakersvergadering op 16 april in Spiegelhove ontmoeten we Vandamme, voorzitter van de wevers, alsook De Boos, Van Beveren en Paul De Witte.

Uit een inlichtingsblad opgesteld door de politie op 31.7.1871, blad "à joindre à tout procès-verbal transmis au procureur du Roi" vernemen we, dat P. De Witte geboren is te Gent op 17.7.1848 en woont Lange Schipgracht, 51. Hij is kleermaker, is niet gehuwd, heeft geen veroordeling opgelopen; hij ging tot zijn dertiende jaar naar school (was lang voor die tijd) en leest veel. In zijn boek "De geschiedenis van Vooruit en de Gentsche Socialistische Werkersbeweging sedert 1870" vertelt P. De Witte (blz. 5), dat hij in december 1870 lid was geworden van de Internationale. P. De Witte zal in 1873 uitwijken naar Amerika. In 1874 is hij weer te Gent.

Op 13 april was er nog een staking bij enkele kleermakers en op 14 april een staking van een dag bij l'Escaut.

1 april : De Heer Verstraete, gepensioneerd officier en bestuurder van het Jongensweeshuis te Gent is aangesteld als bestuurder van de Journal de Gand.

4 april : De gemeenteraad besluit een deel van de Brusselse laan gelegen naast de huizen te laten kasseien. (prijs : 14 000 fr.) Er komt ook een lange discussie over het Belfort. Gemeenteraadslid De Coster stelt voor het Belfort af te breken. Hierop volgt een pleidooi van J. Vuyl-

steke. Vuylsteke spreekt in het Nederlands, maar het Gemeentebld geeft de tekst in het Frans. "De middeleeuwen, waaraan het Belfort ons herinnert, is een periode waarover we mogen fier zijn. Ik zou gelukkig zijn indien we in de huidige generatie nog veel van deze sterke Vlaamse karakters zouden ontmoeten, die zo talrijk waren in deze periode. De bewaring van de oude monumenten is voor me een noodzakelijkheid. Men moet de geschiedenis niet enkel leren in de boeken; het is goed, dat men de geschiedenis ook ontmoet in de monumenten, onvergankelijke herinneringen, die ons dagelijks herinneren aan een generatie voorouders, beziel met een drang naar vrijheid, een generatie, die gewerkt, geleden en gestreden heeft en verdient, dat het nageslacht zijn voorbeeld onthoude en navolge". Er wordt ook een nieuw reglement op de prostitutie goedgekeurd. Thans zijn er te Gent 26 publieke huizen met 112 ingeschreven vrouwen. Het nieuw reglement voorziet drie klassen voor de publieke huizen, die respectievelijk 30, 20 en 5 fr. per maand zullen betalen. Er zijn te Gent ook rendez-vous huizen, die maandelijks naar de klas 30 of 10 fr. moeten betalen.

13 april : Er is staking in twee textielabrieken alsook in twee werkhuizen, waar de kleermakersgasten het werk hebben verlaten. Volgens de Gazette van Gent is de staking het gevolg van opstokingen door de Internationale. "Deze verderfelijke maatschappij zou de fabriekarbeiders een grote ondersteuning beloofd hebben".

15 april : Onze stadsgenoot Jean Béthune d'Ydewalle werd belast met de leiding van de decoratie van de koepel van de dom te Aken door de aartsbisschop van Keulen (Béthune : 1821-1894).

19 april : De Gentse beeldhouwer A. Van Eenaeme heeft de laatste hand gelegd aan de eikenhouten predikstoel voor de kerk van Vinderhout. De predikstoel is zeven meter hoog en versierd met bas-reliefs, drie in hout en een in marmer, die tonelen uit het Nieuw Testament voorstellen.

22 april : Het stadsbestuur heeft voorlopig de gewezen kapel van het Sint-Laurentiusgodshuis ter beschikking gesteld aan de Maatschappij der Volkskeukens, onlangs te Gent opgericht.

30 april : De Melomanen brengen Gevaert een serenade ter gelegenheid van zijn benoeming tot directeur van het kon. Conservatorium te Brussel.

2 mei : Het Ministerie van Binnenlandse Zaken deelt aan het gemeentebestuur mede, dat te Gent een tuinbouwschool zal worden opgericht ter vervanging van de school Van Houtte te Gentbrugge. De

STAD GENT.

NEDERLANDSCH TOONEEL

Het College van Burgemeester en Schepenen

Brengt ter kennis der belanghebbenden dat de directie van het NEDERLANDSCH TOONEEL voor het tooneeljaar 1871-1872 open staat. De kandidaten worden uitgenoodigd hunne aanvraag vóór 31 Mei, op het secretariaat in te dienen.

De Bestuurder zal verplicht zijn een volledig tooneelgezelschap voor drama en blijspel, alsook een orkest van ten minste twintig muzikanten, samen te stellen, twee vertooningen ter week te geven, (elken zondag en maandag) van den 1 September tot den 15 Maart, en zich verder aan al de voorwaarden van het kohier van lasten door den Gemeenteraad vastgesteld, te onderwerpen.

Hij zal het kosteloos gebruik van *Minard-Schouwburg* en bovendien eene toelage van 6,000 frank genieten.

Het kohier van lasten ligt ter inzage van elkeen op het secretariaat, alwaar ook exemplaren er van kosteloos te bekomen zijn.

Gent, 9 Mei 1871.

Graaf DE KERCHOVE.
De Gemeente Secretaris.
C. WAELBROECK.

Gent, drukkerij C. Annot-Bracckman, Koormarkt.

Staats Hovingbouwschool werd gevestigd in de Baudeloohof. De directeur, de hoogleraar Jean-Jacques Kickx werd belast met de cursus plantkunde, Ed. Pynaert onderwees tuinbouw en Fr. Burvenich boomteelt.

Jean-Jacques Kickx werd geboren te Gent op 27.1.1842. Hij was doctor in de natuurlijke wetenschappen, studeerde daarna nog te Bonn en volgde zijn vader op, die plotseling gestorven was in 1864 als hoogleraar. J. J. Kickx was rector in 1885; hij overleed op 27.3.1887. Zijn vader Jean Kickx werd geboren te Brussel in 1803. Hij behaalde het diploma van doctor in de wetenschappen en werd in 1835 belast met de cursus botanica aan de universiteit te Gent.

Na een verslag van Julius Vuylsteke en een ernstig debat besluit de ge-

meenteraad een Nederlands toneel op te richten. De Minard-schouwburg wordt gehuurd tegen 2500 fr. per jaar. De directeur zal een toelage van 6000 fr. per jaar ontvangen. Het nadeel was, dat de toelagen aan het liefhebberstoneel, nl. aan Broedermin en Taalijver en aan de Fonteinsten vervielen, niettegenstaande het protest van deze beide verenigingen. Op 3 juni zal de gemeenteraad Frans van Doeselaer en Pieter Fauconnier benoemen tot directeur. Op 1 oktober werd het toneelseizoen geopend met De Orgeldraaier en Zijne Pleegdochter en nog gevolgd door een blijspel. (voor verdere gegevens : zie Jaak Van Schoor : Een Huis voor Vlaanderen. Honderd Jaar Nederlands Beroepstoneel te Gent).

6 mei : Het Hotel Pycke met een blok huizen op de Kouter 27 is verkocht aan Fl. van Loo-Wauters voor 249 200 fr.

30 mei : Heden wordt het nieuw lokaal van de Sint-Jozefkring, dat overgebracht werd van het Ingelandgat naar de Wellinckstraat ingehuldigd. Er werden toespraken gehouden door kanunnik Dubois en door senator Casier-de Hemptinne. Het nieuw gebouw heeft een grote concertzaal en een tuin van een halve ha. Op het feest werd het 't Jeeffkenslied gezongen, waarvan hier het refrein.

Wie zoo zijn zaken eere doet,

Die moet zijn naam niet zwijgen.

Tot spijt

Van wie 't benijdt,

De Tjeeffkens is ons naam, en blijft het voor altijd.

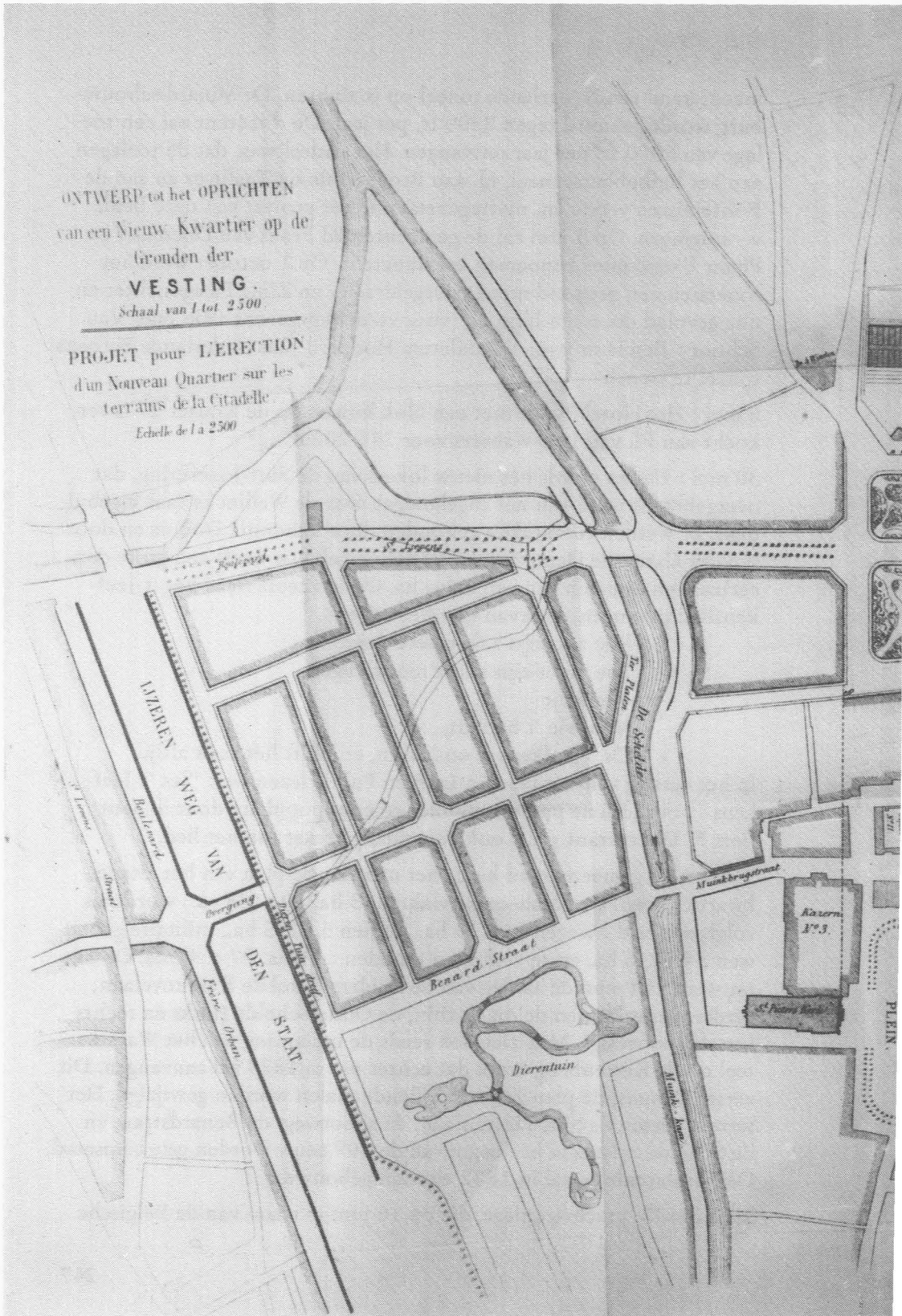
In het verslag van het feest in Le Bien Public lezen we : "les 't Jeeffkens - pourquoi ne pas leur donner ce nom populaire dont ils sont fiers ?" Onze krant geeft ook de volledige tekst van het lied.

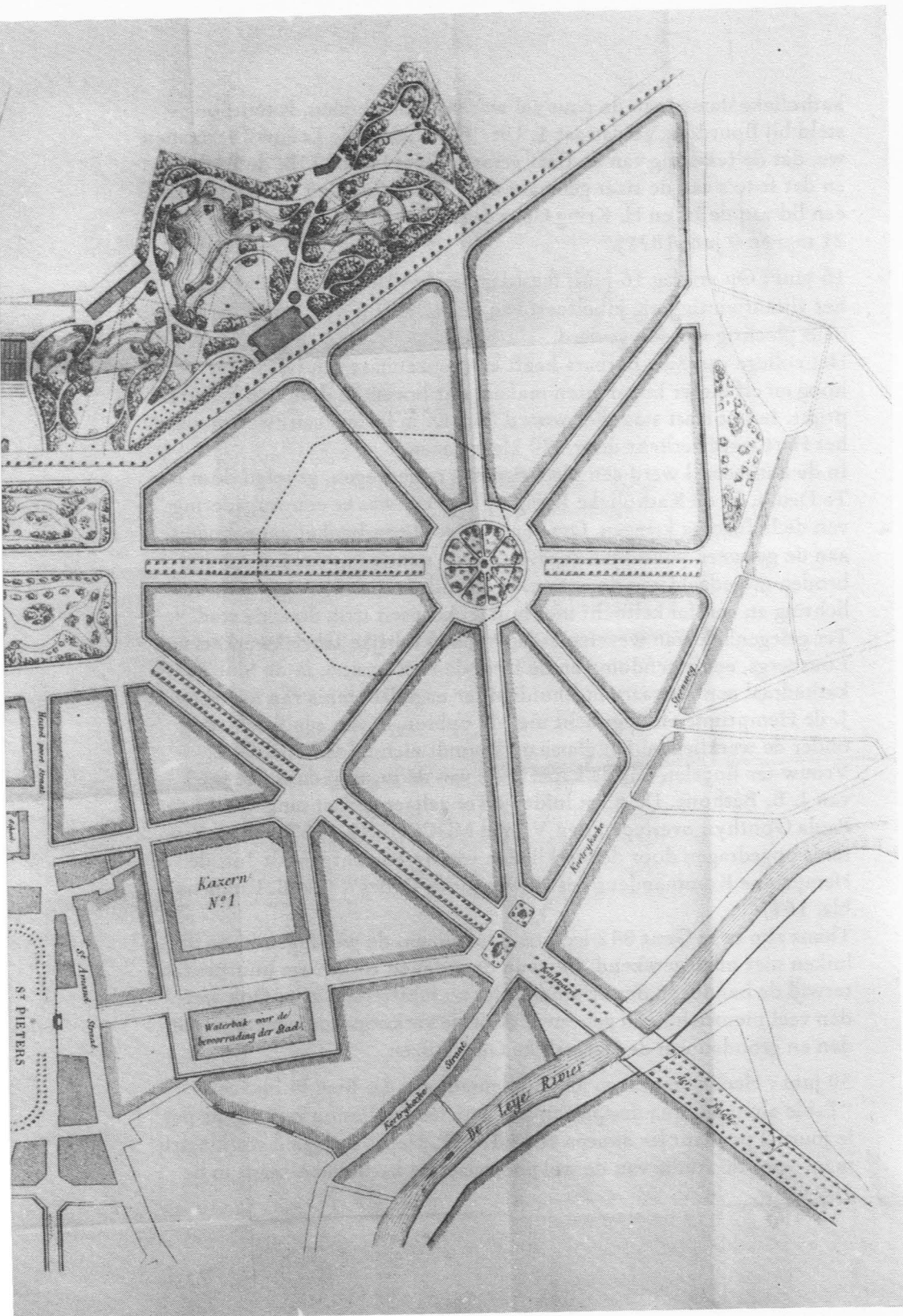
3 juni : De gemeenteraad keurt het urbanisatie-plan van het citadelkwartier goed. De totale oppervlakte (43 ha. 80 a. 38 ca.) wordt als volgt verdeeld : wegen : 14,19 ha., tuinen 5,2175 ha., militaire gebouwen : 4,5216 ha. en te verkopen gronden : 19 ha. 87 a. 47 ca. Op het ontwerp ziet men de aanleg van de huidige Karel de Kerchovelaan; verder bemerkt men de dierentuin, de Oude Schelde (links en rechts van de spoorweg). Men ziet ook reeds de inplanting van het Waterkasteel op de Kattenberg, werk dat echter pas in 1879 zal aanvangen. Dit eerste urbanisatie-plan zal verschillende malen worden gewijzigd. Het terrein tussen de Sint-Lievenslaan, de spoorweg, de Benardstraat en de Schelde zal pas in het begin van de 20° eeuw worden geurbaniseerd. De Terplatenbrug zal in 1882 worden gebouwd.

10 juni : De prachtige tjaar, die op 16 juni in naam van de Belgische

ONTWERP tot het OPRICHTEN
van een Nieuw Kwartier op de
Gronden der
VESTING.
Schaal van 1 tot 2500.

PROJET pour L'ERECTION
d'un Nouveau Quartier sur les
terrains de la Citadelle
Echelle de 1 a 2500

Kazerne
N° 1

Waterbak voor de
bevoorrading der Stad

ST PIETERS

Holland poort Straat

St. Anthonis
Straat

Kazerne
Straat

De Looze
Rivier

Kazerne
Straat

Strooming

katholieke dames aan de paus zal worden aangeboden, is tentoongesteld bij Bourdon, Veldstraat 1. Uit "De Vlaamsche Leeuw" vernemen we, dat de tekening van de tiaar gemaakt werd door J. B. de Béthune en dat foto's van de tiaar gemaakt door Wante werden verkocht. Bezit een lid van de H. en H. Kring Gent deze foto? (zie ook Le Bien Public: 21 mei en 9 juni 1871).

16 juni : Op vrijdag 16 juni, feestdag van het Heilig Hart van Jezus, zal het vijftienvig jarig jubelfeest van de verheffing van Paus Pius IX tot paus plechtig worden gevierd.

Het college van Sint-Barbara heeft een reuzenhart van twaalf meter hoog en elf meter breed laten maken, dat boven de dom van de kerk prijkt. In het Hart staat het woord Pius IX in letters van twee meter en het Hart werd verlicht door 270 kleurglazen.

In de kathedraal werd een plechtige mis opgedragen, gevolgd door een Te Deum. In de Katholieke Kring op de Poel was er een vergadering van de liefdadige kringen. Om één uur werd een banket aangeboden aan de gewezen pauselijke zoeaven. In de namiddag werden 10 000 broden uitgedeeld aan de armen. 's Avonds was er een algemene verlichting en een fakkeltocht met muziekkorpsen trok door de stad.

Ter gelegenheid van weversmesdag hebben talrijke fabriekwerkers van Lousbergs, een eigendom van de Heer de Hemptinne, in de Sint-Baafs-kathedraal een glasraam ingehuldigd ter nagedachtenis van mevrouw J. de Hemptinne en opgericht met de opbrengst van een intekening onder de werklieden. Dit glasraam bevindt zich in de kapel O. L. Vrouw ter Engelen (vijfde kapel links van de ingang) en is het werk van J. B. Béthune. De tekst luidt : "Ter zaliger gedachtenis van Mme. Paula Gonthyn overleden den VI mei MDCCCLXX (1870) uit erkenning opgedragen door de werklieden van haren echtgenoot Jos. de Hemptinne Kommandeur des H. Gregorius Ordes". (zie E. Dhanens blz. 164)

Thans zijn er te Gent 842 leegstaande huizen, de woningen in de beluiken niet medegerekend. Een van de redenen is de hoge huurprijzen, terwijl de handel en de nijverheid niet zo schitterend zijn. Ook werden veel nieuwe huizen gebouwd door de verkoop van gemeentegronden en gronden van de Burgerlijke Godshuizen.

30 juni : Heden verscheen als supplement van Le Bien Public een "Table alphabétique des principaux articles publiés ou reproduits par le journal pendant les années 1865-1871". Het is een goed werkinstrument voor de studie van de wel voornaamste katholieke krant in de 19° eeuw.

MAATSCHAPPIJ

VOORUIT,

onder kenspreuk :

DEMIN UWE NAASTE

M

U. wordt verzocht de belangrijke Vergadering/
met uwe tegenwoordigheid te vereeren, welke
zal plaats hebben op Zondag 6 Augusti 1871, om
5 ure 's namiddags, in *den Karpel*, oude Bees-
tenmarkt.

DAGORDE :

Ineensmelting der beide Maatschappijen.

Deze zitting is op 25 centimen boet.
Wij hopen op uwe komst en noemen ons.

VOOR HET BESTUUR :

De Schrijver,

FR. PROKUREUR.

Gent, drukk. van F. Hage, Brusselsche straat, 8.

27 juni : Na een onderbreking van twee maand begon een nieuwe stakingsgolf op 27 juni.

27 juni : staking bij De Coster-Van Acker omdat een oude meesterknecht was ontslagen.

12 juli : staking bij De Leener voor loonsverhoging.

21 juli : staking bij Rey voor loonsverhoging.

26 juli : staking bij De Leener : de wevers weigeren te werken met een zekere Syser.

27 juli : staking bij Suppes en De Brouckere voor een hoger loon. De staking duurde tot 21 augustus en had geen gunstig gevolg.

10 augustus : staking bij Vanheufferswijn om beter loon.

11 augustus : staking bij De Leener wegens loonsvermindering. Ze duurde tot einde augustus. De leden van de Broederlijke Wevers ontvingen tien frank per week stakingsgeld.

Bij elke staking weken een aantal wevers uit naar Noord-Frankrijk : tussen 1 mei en 31 juni vertrokken er 146; van 1 juli tot 15 augustus waren er 370, die Gent verlieten.

5 september : 24 sigarenmakers van De Vos gaan in staking voor een hoger loon. Een week later gingen sigarenmakers van andere firma's ook in staking. Uit een artikel van de G. van Gent vernemen we, dat de sigarenmakers hun leerjongens, die belast zijn met het maken van de poppen van de sigaren (= het binnenste) zestig centimes per dag betalen. Het loon bedroeg voor gewone sigaren tien frank per duizend. De patroons gaven niet toe. Half november hernamen sommige stakers het werk. Enkele Nederlandse werklieden werden aangeworven, die begin december naar hun land terugkeerden. De patroons gaven een lichte loonsverhoging en de staking bloedde zachtjes dood.

10 juli : Het Willemsfonds herdenkt het feit, dat 25 jaar geleden Jan Frans Willems overleed. 's Morgens was er een feestzitting op het Stadhuis. 's Namiddags stapte een optocht naar het graf van J. Fr. Willems. De reden werden uitgesproken door Max Rooses en Rolin-Jaequemyns. Daarna had in het Posthotel een banket plaats, waarop onder meer H. Conscience, Snellaert, Ten Brink, Heremans en Jan Bouchery deelnamen. J. Vuylsteke huldigde H. Conscience : "aan niemand hebben we meer verplichting dan aan Conscience. Hij heeft ons allen gevormd; door zijn Leeuw van Vlaanderen en zijn Artevelde stortte hij de liefde in onze boezem en voor onze taal en voor ons volk en voor ons land". Aan de piano Edw. Blaes, die onder meer speelt "Wie Nederlands bloed in d'aderen vloeit".

13 juli : Te Gent verschijnt een nieuw weekblad : Vader Cats. Het werd gedrukt bij A. Vandeweghe, Korte Dagsteeg, die ook de drukker is van de liberale krant De Stad Gent. Het verband tussen de krant en het weekblad wordt duidelijker op 23 augustus. De Stad Gent schreef: "Een jonge broer van ons, dien wij zoo geerne zien als ware 't wij zelve; de kleine VaderCats heeft de Bien Public in woede ontstoken". Uit het artikel blijkt verder, dat ook het weekblad De Werker, dat te Antwerpen wordt uitgegeven maar ook te Gent wordt verspreid, Vader Cats heeft aangevallen. Nu en dan publiceert De Stad Gent ook een gedicht, dat verscheen in Vader Cats. Hiervan een voorbeeld :

Zoo Vader Cats en mag niet spreken
 Of anders is 't ne deugniet
 Dien men den nek zou moeten breken
 Lijk als 't mee ketters is geschied !
 Zoo Vader Cats en mag niet zeggen
 Dat 't volk dat 't land, dat 't burgerrecht
 Hun hoofd niet moet nederleggen
 Wanneer 't mijnheer de paster zegt.
 Eh, Bien Public, ik lach u uit.
 En 'k spreke mijnen buik rechtuit.

Prof. E. Voordeckers typeert Vader Cats dan ook als volgt : "Liberaal antiklerikaal informatieblad, dat een polemiek vierde met De Werker van Antwerpen, spreekbuis voor het Vlaamse land van de Internationale".

Door de Gentsche Velocipèdemaatschappij wordt een wedstrijd voor velocipèden ingericht.

4 augustus : Door de quaestuur van de Kamer werd een document opgesteld "Documents relatifs au travail des enfants et des femmes dans les manufactures, les mines, etc," waarin stond : "On ne peut contester que le travail des enfants dans les fabriques ne donne lieu à des abus en Belgique comme ailleurs, mais ces abus n'ont pas la gravité qu'ils ont dans d'autres pays". In dat verband hiermede schreef Le Bien Public : "Les théories interventionnalistes se rattachent dans l'ordre d'idées qui nous occupe à un système complet dont nous serons toujours les adversaires. On part de ce principe, que l'éducation physique et intellectuelle de l'enfant appartient à l'état dont les parents ne seront que les suppléants et les délégués. C'est une maxime essentiellement païenne, qui méconnaît les droits imprescriptibles de la famille". "Dans tous les ordres d'activité morale et intellectuelle l'état moderne est presque inévitablement l'adversaire de l'Eglise. C'est une des mal-

INTERNATIONALE
WERKERSVEREENIGING.

GENT, den 2 Augusti 1871.

—
WERKERSBOND.
GENT.

OPROEP
tot de Vigilant Koetsiers.

Op Maandag 7 der loopende maand, om negen ure en half des avonds, zal er in DEN PRINS, Ram, eene *Algemeene Vergadering* voor alle Vigilant Koetsiers, plaats hebben.

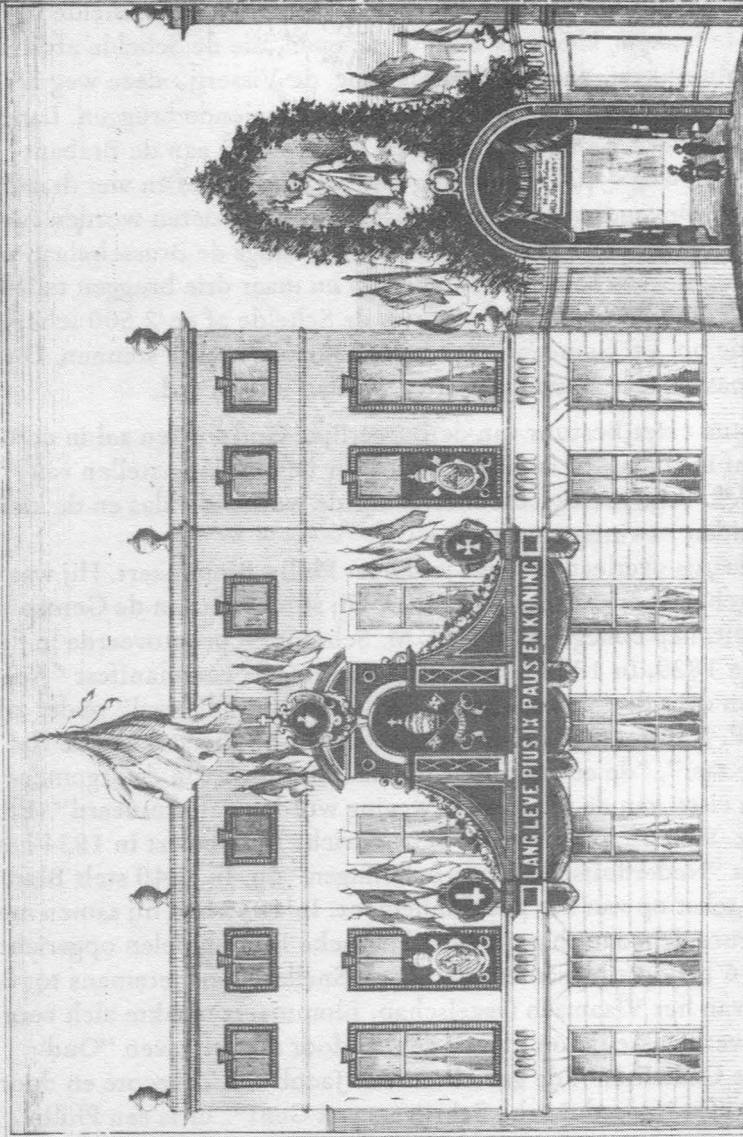
DAGORDE :

- 1° **Oprichting eener Maatschappij** voor doel hebbende de ~~zaak~~ te ondersteunen en den loon te bevoordeelen;
- 2° **Middelen te beramen** om de dagloon te doen verhoogen.

Wij hopen op uwe komst en blijven,

De Schrijver der Gentsche Sectie,
DE WITTE.

SOUVENIR DU JUBILÉ DE PÏE IX

DÉCORATION DU CERCLE CATHOLIQUE, LE 16 JUIN 1871.

C. STREIBER

heureuses conséquences du principe de la séparation des deux pouvoirs.”

8 augustus : De Handelskamer van Gent heeft een schrijven gericht aan de minister van Openbare Werken, waarbij gevraagd wordt de gegraven waterloop tussen de Bovenschelde en de Benedenschelde bevaarbaar te maken. Thans moeten de schepen, die de Schelde afvaren, langs de Muinkkaai, de Ketelvest, de Leie, de Visserij : deze weg is 6000 meter land en telt vier vaste en negen draaiende bruggen. Langs de Reep - in 1871 onmogelijk door de Watermolen aan de Brabantdam - zou de weg 4 400 meter lang zijn met drie vaste en vier draaiende bruggen. Bovendien zouden de vaste bruggen moeten worden verhoogd, wat problemen stelt voor de rijweg. Langs de Brusselselaan zou de vaartweg slechts 1500 meter lang zijn en maar drie bruggen tellen. In 1870 voeren per jaar 4000 schepen de Schelde af en 2 500 schepen de Schelde op. De Gemeenteraad besluit dit voorstel te steunen. Dit plan zal pas een goede tien jaar later worden uitgevoerd.

11 augustus : Het Bestuur van de Burgerlijke Godshuizen zal in de Bijloke vanaf maandag 14 augustus baden ter beschikking stellen van het publiek. Prijs veertig centimes. Voor de werkende klas en de kleine bedienden : twintig centimes.

Op 4 augustus overleed te Gent jonkheer Philip Blommaert. Hij was te Gent geboren op 27 augustus 1809. Hij studeerde aan de Gentse universiteit, liep college bij prof. J. M. Schrant en promoveerde in de rechten in 1829. In 1832 publiceerde Blommaert een manifest “Aenmerkingen over de verwaerloozing der Nederduytsche tael” onder zijn initialen P. B. “Het is het eerste pleidooi voor het herstel van de Nederlandse taal”, “de eerste publicatie na 1830, “waarin de argumenten en de eisen van de Vlaamse beweging worden geformuleerd” (Elias, deel 2 blz. 9 en 28). Samen met Serrure richt Blommaert in 1834 het tijdschrift “Nederduitsche Letteroefeningen” op. In 1840 stelt Blommaert de tekst op van het petitionnement. In 1838 had hij samen met C. P. Serrure de maatschappij der Vlaamsche Bibliophielen opgericht en in 1846 behoort hij samen met Rens, Snellaert en Heremans tot de stichters van het Vlaamsch Gezelschap. Blommaert maakte zich voornamelijk verdienstelijk op literair gebied door zijn uitgaven “Oudvlaemsche Gedichten”, de gedichten van Jacob van Zevécote en door zijn werk “De Nederduitsche Schrijvers van Gent”. Er is een Philip Blommaertstraat te Sint-Amandsberg.

25 augustus : In het Leesgezelschap des Wevers werd een zangafdeling opgericht, die de eerste maal zal optreden op een festival te Ledeberg.

Begin juli was de zetel van het Leesgezelschap overgebracht van de Diligence d'Anvers naar La Louve in de Spiegelstraat.

Uit een brief van 8 juli in De Stad Gent vernemen we, dat een zeventig leden van het Leesgezelschap werkzaam zijn bij Jozef de Hemptinne. Volgens een brief van een lezer (De Stad Gent 25.8.) werden twee wevers van de Hemptinne verboden nog langer lid te zijn van het Leesgezelschap.

4 september : Te Brussel werd Gustave Tridon, Frans vluchteling, lid van de Internationale en lid van de Commune begraven. Op de begrafenis was een lid van de Gentse afdeling van de Internationale aanwezig. "Le délégué gantois a particulièrement flétri (en langue flamande) ce tigre altéré de sang que l'on appelle Thiers". (Bien Public naar de Brusselse krant Indépendance).

10 september : De koning heeft een bezoek gebracht aan de driejaarlijkse tentoonstelling van Schone Kunsten in het Casino.

"De Vlaamsche Leeuw" sprekend van enkele Gentse kranten schrijft: "Baes Kimpe, De Stad Gent of Cies van Gent, de Journal de Gand en Vader Cats al koeken van eenen deeg". Op 30 juli en 6 augustus schreef De Vlaamsche Leeuw reeds een "vriendelijk" woordje over Baard Vermeulen en op 12 februari had hetzelfde weekblad de Gazette van Gent "een loensch pikketersch blad" genoemd.

26 september : Gisteren is in onze haven het schip Astra 700 ton metend uit Riga aangekomen met een lading hout. Het is het grootste schip, dat tot heden onze haven is binnengevaren.

29 september : De Godsdienstige Week van Vlaanderen publiceert een mandement van bisschop Bracq van 16 september. "Die schrikwekkende naam, die voor weinige jaren verscheen, is u reeds bekend. Het is de Internationale. Wat wil de Internationale ? Dit programma kan men met vier woorden samenvatten : geen godsdienst, geen erfenis noch eigendom, geen huisgezin, geen natie".

Aan het Herderlijk Schrijven ontleen we nog : "Ils ont arboré le drapeau du libéralisme, qui n'est en réalité que la révolte contre Dieu." "La transition du libéralisme au socialisme est naturelle" "Les ouvriers donc qui se procurent le nécessaire par leur travail doivent d'après le précept de Saint-Paul obéir à leur maître, le respecter, lui être soumis". "Soyez donc, ô patrons, qui avez des ouvriers et maîtres qui avez des domestiques, soyez bons, miséricordieux et toujours justes, donnant à vos inférieurs ce qui leur est dû." (volledige tekst : Le Bien Public 24.9.1871)

Met zijn kritiek op de Internationale stond bisschop Bracq niet alleen.

Tegen de Internationale werd ook gewaarschuwd door Le Journal de Gand, door de Stad Gent en door het weekblad Vader Cats. De Internationale werd ook bestreden door de Société Callier te Gent opgericht in 1868 op initiatief van Fr. Laurent met als doel "travailler à l'amélioration de la condition matérielle, intellectuelle et morale des classes ouvrières". In 1870 was het "Rapport sur la société Callier. Appel aux libéraux pour la formation des sociétés ouvrières" verschenen. Het betreft hier de Laurent-kringen : ze hadden een dubbel doel : strijd tegen de bestaande katholieke kringen en strijd tegen het opkomend socialisme. In zijn werk "Les sociétés ouvrières de Gand" zal Laurent schrijven : "Instruisez et moralisez les ouvriers, il n'y aura plus ni socialisme, ni communisme; l'Internationale n'aura plus de partisans" en verder "Les ouvriers imbus des vrais principes seraient à l'abri des séductions mensongères du socialisme et du communisme. Il n'y aurait plus d'Internationale". Op blz. 27 lezen we : "La société (≡ Vrijheidsliefde) a usé de son droit d'exclusion contre des ouvriers affiliés à la fameuse Internationale".

In 1871 verscheen een antwoord op het verslag van de Société Callier: "Uitgave 2 der Internationale Werkersvereniging sectie Gent. Werkersbond. De Stem der vrije Werklieden. Inhoudende antwoord aan het Calliergenootschap en twee volksliederen. Aan de slachtoffers der Bloedwet en Het Volk. Gent. Bij den uitgever Sint-Amandstraat 88". De brochure is ondertekend door Hendrich Lieber (zeker een pseudoniem) en door De Witte. De brochure vermeldt niet het jaar van uitgave, maar ze verscheen in 1871. We weten dit door een aankondiging in De Werker van 24.6.1871. (De brochure bevindt zich in de bundel R.U/7 1871). In de brochure wordt geprotesteerd tegen het feit, dat de Société Callier de leerstellingen van de Internationale als droombeelden doet voorkomen. Verder richt de brochure zich tegen de oprichting van werkmansgenootschappen (omdat hun doel is de werkman van de Internationale af te trekken), tegen de oprichting van een kinderkribbe (enkel opgericht omdat de moeders altijd zouden kunnen tewerkgesteld worden) en tegen het schoolsparen (omdat dwang zou worden uitgeoefend).

Het is hier niet de plaats om de gebeurtenissen te Parijs (Commune : 18 maart tot 28 mei 1871) te bespreken, maar zeker is dat deze gebeurtenissen een grote vrees hadden gewekt bij de burgerij, vrees en angst die zich richtte tegen de Internationale en wel omdat het orgaan van de Internationale "De Werker" zich solidair verklaarde met de Commune. (zie De Werker van 24.6.1871 : het gedicht aan Parijs. De Commune is dood. Leve de Commune).

Te Gent werden drukwerken verspreid tegen de Internationale, o.a. een "Gentsche Samenspraak over de Internationale tusschen een spinner, een behanger en een timmerman" gedrukt bij J. H. Vander Schelden in de Onderstraat. Op 10 oktober zal De Boos zich op een vergadering in Spiegelhove ergeren over de inhoud van de weekbladen De Vlaamsche Leeuw (katholiek), Vader Cats (liberaal) en Het Volksblad.

1 oktober : De duurte van de levensmiddelen dreigt de komende winter een onrustbarende verhouding aan te nemen. Ondanks een voldoende oogst blijft het brood tamelijk duur. De winteraardappelen neigen naar buitensporige prijzen en dat zij dan nog goed waren, maar het is ver van daar. Van de boter kan men hetzelfde zeggen, die in de winkels bij de vier frank wordt verkocht. Ook het vlees en de groenten zijn erg duur. (De Stad Gent).

3 oktober : In La Liberté, een Brusselse krant, verschijnt een artikel van de Gentenaar E. Van Beveren. Van Beveren stelt vast, dat te Gent de Internationale weinig succes kent en dat de meeste stakingen zijn mislukt. Volgens Van Beveren is dit toe te schrijven aan de invloed van de Kerk op de bevolking. Hij besluit "Voilà ce qui montre bien, que la révolte sociale doit s'attaquer à la religion en même temps qu'à l'oppression purement économique".

Le Bien Public maakt hierbij de volgende bemerking : "C'est que la propagande irreligieuse dirigée par le libéralisme contre l'Eglise et contre le clergé se fait directement au profit de la révolution sociale. Ainsi à Gand M. le bourgmestre de Kerchove qui se fait le patron d'une presse crapuleusement impie, devient tout millionnaire qu'il est, l'auxiliaire le plus actif et le plus précieux du socialisme".

5 oktober : We moeten even terugkeren in de tijd. Op 23 augustus verscheen een zekere Cohn te Gent. Hij was lid van de Algemene Raad van de Internationale te Londen en kwam naar Gent om eventuele pogingen om metaalbewerkeren aan te werven ter vervanging van stakende arbeiders te Newcastle te verhinderen. Op 25 augustus zal Cohn ons land moeten verlaten op verzoek van de administrateur van de Openbare Veiligheid. De Boos richt nu enkele vergaderingen in voor metaalarbeiders met als voornaamste onderwerp de tienurige werkdag. Al vlug komt het tot een accoord tussen werkgevers en werknemers in de bedrijven Phoenix en La Flandre, waar de tienurige werkdag wordt ingevoerd zonder vermindering van loon. Op 3 oktober vragen ook de werklieden van het bedrijf Van den Kerckhoven op de Coupure een vermindering van de arbeidsduur. Dit wordt echter geweigerd en op 5 oktober gaan de werknemers in staking. Nu komen een reeks verga-

deringen. Op 10 oktober is er een vergadering in Spiegelhove. Het politieverslag vermeldt 1800 aanwezigen. "Une trentaine de membres de la section de l'Internationale sont entrés en cortège; ils portaient une cravate rouge". Na de meeting trekt een optocht naar het lokaal De Prins in de Ramen, zingend de Marseillaise en De Vlaamse Leeuw. Op 16 oktober meldt een politieverslag, dat de stakers kalm zijn en 7,50 fr. als steun hebben ontvangen. Het gemiddeld loon van de metaalbewerkers, met uitzondering van de arbeiders, bedraagt 25 fr. per week. Om te verhinderen, dat de werklieden in andere metaalbedrijven, die aan het werk zijn gebleven, de stakers van Van den Kerckhoven gelde-lijk zouden steunen, besluiten de patroons van de Gentse metaalbedrijven hun fabrieken slechts drie uur per dag te laten werken. Hierop gaan de werknemers van de andere werkplaatsen ook in staking. Op 28 oktober meldt de politie een negenhonderd stakers . Phoenix (216 stakers), Van Gelder, Sleepstraat (14 st.), Carels (100 st.), Maatschap-pij La Flandre, Fiévéstraat (195 st.), Van den Kerkhoven (212 st.), Nolet, Schouwvagersstraat (96 st.), Gyselinck, Maagdestraat (34 st.), Van Acker, Huidevetterken (17 st.), Marqueni, Kortrijkse poort (17 st.). Op 28 oktober schreven stakers een brief aan de burgemeester en vroegen hem te bemiddelen. Dit werd natuurlijk niet gunstig onthaald door De Boos, die zijn macht zag tanen. Intussen steeg de nood in de gezinnen van de stakers en een aantal verlieten de stad om elders werk te zoeken. De eisen van de werknemers waren : tien uur werk per dag in plaats van elf en uurloon verhoogd met 10 %, overuren en zondag-werk : drie uur loon voor twee uur werk. De patroons wensten enkel als overuur te betalen werk na tien uur 's avonds. Op 2 november deed de burgemeester opnieuw een bemiddelingspoging. Intussen hadden een zestien metaalarbeiders het werk bij Van den Kerkhoven hernomen : de staking brokkelde af. Thans werd het voorstel van de patroons aanvaard. Er was geen volledige overwinning van de stakers, maar toch was het een flinke verbetering van de arbeidsvoorwaarden. De stakers vierden de overwinning op 6 november en op 7 november werd het werk overal hernomen. Op 7 november lezen we in een politiever-slag : "Déjà depuis plusieurs jours De Boos ni aucun des 15 acolytes de l'Internationale n'a plus paru aux réunions". Op 10 november was er nog een vergadering van de metaalarbeiders in De Prins : er was nog 1200 fr. in kas, hiermede werd een steunfonds opgericht. De negen stakingleiders, die niet meer op hun werk aanvaard werden, zullen wekelijks 18 fr. uit het steunfonds ontvangen; de leden betalen een bijdrage van 15 centimes per week.

De staking had meer dan één maand geduurd. Volgens de Journal de

Gand was er een loonverlies van 72 000 fr. De Stad Gent schreef in navolging van de Journal de Gand". Zie daar wat onze werklieden bekomen hebben met een oogenblik naar de Internationale te luisteren, een verlies van 72 000 fr."

De staking had nog een nasleep. Van begin november waren er moeilijkheden in de Gentse afdeling van de Internationale. Op 29 november nam De Boos ontslag als voorzitter. Op 4 juni 1872 lezen we in een politieverlag : "Karel De Boos, gewezen voorzitter van de Internationale, thans herbergier en agent voor remplaçanten voor het leger, werd uitgesloten uit de Internationale omdat hij een beroep uitoefent strijdig met de principes van de Internationale". Zo verdween De Boos van het toneel. Toch ontmoeten we hem in 1873 even terug, maar in een andere rol. De politie had van Brussel de opdracht ontvangen een zekere Dave verdacht van politieke activiteiten op te sporen. De commissaris deelt mede, dat Dave niet te Gent verblijft en schrijft : "Cette dernière affirmation est puisée dans les renseignements reçus de De Boos, ancien meneur des ouvriers et ancien président des tisserands". De Boos is dus informateur van de politie geworden. Wat later moet hij Gent verlaten hebben.

Oktober : Naast de staking van de metaalarbeiders waren er nog een vijftientigtal stakingen in andere bedrijven.

29 september : staking bij Parmentier voor hoger loon

29 september : staking bij Rosseel voor hoger loon

30 september : staking bij Voortman voor loonsverhoging

2 oktober : staking bij Smets

4 oktober : de staking bij Scribe voor loonsverhoging duurde acht dagen en kende geen succes.

9 oktober : staking bij Pierson en Vincent Van Acker

9 oktober : bij van Alsberghe staakten veertig blekers drie dagen, omdat een arbeider, die als afgevaardigde een loonsverhoging had gevraagd, werd ontslagen.

11 oktober : staking bij De Leener om betere grondstoffen

13 oktober : staking bij L'Escaut door de spoelsters voor loonsverhoging. Na vier dagen staking kregen ze één frank per week opslag.

15 oktober : staking van de spinners bij De Smet

16 oktober : staking van de houtdraaiers bij Roels

16 oktober : staking van de drukkers bij Van Doorselaere. Ze kregen 25 tot 30 centimes opslag per dag

STAD GENT.

KORPS

DER

SAPEURS-POMPIERS.

De bevelhebber van het bovengemeld korps brengt ter kennis van het publiek dat er tegenwoordig veel bedieningen van pompier open zijn.

De manschappen genieten de volgende voordeelen :

- 1° De huisvesting ;
- 2° vuur en licht ;
- 3° eene dagelijksche soldij als volgt :

Sergeant. — Twee franken tien centimen.

Korporaal. — Een frank vijf-en-zestig centimen.

Hoorenblazer. — Een frank vier-en-vijftig centimen.

Sapeur. — Een frank vier-en-vijftig centimen.

Pompier. — Een frank zeven-en-veertig centimen.

Een jaarlijksch en levensdurend pensioen van de helft der soldij is toegestaan aan degenen welke in de uitoefening van hunnen dienst lijfsgebreken zouden bekomen.

De lieden welke geleerdheid bezitten kunnen spoedig bevorderen.

De personen moeten zich aan den bevelhebber van het korps aanbieden, Nedscheldestraat 5, en drager zijn der volgende stukken :

- 1° Een uittreksel der geboorteakte ;
- 2° een bewijsschrift van goed gedrag ;
- 3° een id. van de verblijfplaats ;
- 4° eene vrijstelling van militie, litt. II ;
- 5° een volle dienstontslag of een onbepaald verlofpas voor degenen welke zouden deel gemaakt hebben of nog deel maken van het leger.

De manschappen welke zich aanbieden mogen geene lichaamsgebreken hebben ; zij moeten minder dan vijf-en-dertig jaren oud zijn en eene gestalte hebben van omtrent 1 meter 62 centimeters.

De Bevelhebber, CLAEYS.

Goedgekeurd in zitting van 6 November 1871.

Het College van Burgemeester en Schepenen. Graaf DE KERCHOVE
De gedelegeerde Secretaris, A.-J. DE VYLDER.

- 25 oktober : staking bij L'Escaut voor betere vezels
- 31 oktober : opnieuw staking bij L'Escaut om dezelfde reden.
- 2 november : staking van de brouwers bij Delmotte
- 3 november : staking bij Vandenhove door de spoelsters
- 6 november : staking bij Hooreman-Cambier
- 17 november : staking bij De Leener
- 23 november : staking bij Staelens
- 26 december : staking door grondarbeiders bij Maertens om loonsverhoging. Na een maand staken werd het werk hernomen aan de oude voorwaarden.
- 13 oktober : Vorige zondag ging er een processie uit ter nagedachtenis van de zegepraal van de Kristenen op de Turken in 1571 (slag van Lepanto).
- 15 oktober : Te Gent overleed Jan Van Geert, hofbouwkundige. Hij was een van de stichters van de Kon. Maatschappij van Landbouwkunde en Kruidkunde te Gent.
- 25 oktober : Een man uit de Kazernestraat is klokkenluider, waterdrager en trommelaar bij de burgerwacht. Hoe sommigen in die tijd hun brood verdienden.
- 1 november : Uit een brief verschenen in De Stad Gent blijkt, dat in sommige werkplaatsen van timmerlieden de verlichting bij het werk (gas, kaarsen of petroleum) ten laste is van de timmerlieden. Dit is niet het geval bij de andere beroepen.
- 6 november : Als uitgave van het Willemsfonds n. 69 verschijnt een werk van J. O. De Vigne "Kiezers Handboek". Tot heden was er geen Nederlandse uitgave van de kieswetten.
- 20 november : In de fabriek Lousbergs in de Keizer Karelstraat wordt een artesische put gegraven. Deze put werd omstreeks 1940 gebruikt door het bedrijf Gent-Thermal.
- 2 december : De Volkskeuken is geopend. De prijzen waren :
- liter soep : 10 centimes
- vlees, aardappelen, groenten : 30 centimes
- 1/2 liter bier : 10 centimes
- stuk brood : 5 centimes
- volledig maal (soep, vlees, aardappelen, groenten, brood, bier) : 50 c.
- 4 december : De gemeenteraad benoemt Samuel tot directeur van het conservatorium.

14 december : Te Gent overleed Jordaan Vuylsteke, 66 jaar oud. Hij was raadsheer bij het beroepshof te Gent en gewezen gemeenteraadslid.

In 1871 werden te Gent 4 251 kinderen geboren en stierven 4 621 inwoners, wat dus een negatief verschil geeft van 390. Het Jaarverslag voor 1872 geeft ons de verklaring : "rond het midden van 1872 is een merkelijke en voortdurende vermindering vastgesteld van de gevallen van kinderpokken en typhuskoorts, die sedert twee jaar zich afwisselend in verschillende wijken van de stad heeft geopenbaard". 1871 was het laatste jaar van de 19° eeuw, waarin het aantal sterfgevallen het aantal geboorten overtrof.

Na de vrede van Frankfort (mei 1871) tussen Duitsland en Frankrijk wordt Elzas-Lotharingen afgestaan aan Duitsland. 1871 is ook het jaar van de Commune te Parijs. Willem I wordt keizer van Duitsland. In 1871 werden Paul Valéry (overleden in 1945) en de beruchte Grigori Raspoutin geboren. Stanley vindt Livingstone in Oost-Afrika en de Mont-Cenistunnel (lengte 12 km.) is voltooid.

M. STEELS

NOOT

Voor de stakingen te Gent kan men raadplegen :

Jan Dhondt : "Un militant de la première internationale in "Hommes et Pouvoirs". (het leven van Karel De Boos)

S. H. Scholl : Bijdragen tot de geschiedenis der Gentse arbeidersbeweging. Stadsarchief Gent : Reeks R 7 Y/1871.

**'T GEWEZEN PRINSENHOF VAN GENT,
ZIJN TIJD, ZIJN GROEI, ZIJN STREVEN,
ZIJN TIJDGENOTEN WEL BEKEND.
IN WOORD EN BEELD BESCHREVEN (Deel 2)**

Ik liet reeds verstaan dat het Hof ten Walle als het ware getekend was om ernstige zaken tot een goed einde te brengen. Helaas ! meer dan haar lief was werd de jeugdige hertogin Maria van Bourgondië maar al te rap met zo'n serieus probleem geconfronteerd. Luister wat er eigenlijk aan de hand was : Twee van haar raadsleden, de kanselier Hugonet en de heer van Humbercourt hadden de Gentenaars gevangen gezet en terdood veroordeeld. Als een gebroken vrouw en hete tranen stortend smeekte zij de schepenen om gratie voor de zo getrouwe raadsheren